

МЕТОДИКА КЛАСИФІКАЦІЇ РІВНЯ РУХОВОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ДІВЧАТ 10—11 КЛАСІВ

Худолій О.М., Іващенко О.В., Недорубко Є. В.
Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди

Постановка проблеми. Вирішення проблеми підвищення рівня рухової підготовленості школярів пов'язується з організацією педагогічного контролю на уроках фізичної культури (Шиян Б. М., Папуша В. Г., 2005; Худолій О. М., Іващенко О.В., 2011; Іващенко О. В., 2014). Складовою педагогічного контролю є процедура класифікація поточного стану рухової і функціональної підготовленості від якої залежить прийняття рішення в процесі управління фізичним вихованням дітей і підлітків (Ivashchenko, O.V., Khudolii, O.M., Yermakova, T.S., Pilewska, W., Muszkiet, R., Stankiewicz, B., 2015).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У попередніх дослідженнях з проблеми «Теоретико-методичні основи моделювання процесу навчання та розвитку рухових здібностей у дітей і підлітків» було встановлено, що дискримінантний аналіз може бути ефективно використаний у класифікації рухової підготовленості школярів і є основою для педагогічного контролю (Ivashchenko, O.V., Yermakova, T.S., Cieslicka, M., Zukowska, H., 2015; Ivashchenko, O.V., Yermakova, T.S., Cieslicka, M., Muszkiet, R., 2015; Khudolii, O.M., Iermakov, S.S., Ananchenko, K.V., 2015; Khudolii, O.M., Iermakov, S.S., Prusik, K., 2015). Отже, визначення моделі класифікації стану рухової підготовленості дітей і підлітків є актуальним і вимагає подальших розвідок.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дослідження є складовою комплексної програми науково-дослідної роботи кафедри теорії та методики фізичного виховання, оздоровчої та лікувальної фізичної культури Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди з проблеми «Теоретико-методичні основи моделювання процесу навчання та розвитку рухових здібностей у дітей і підлітків» (2012—2016 рр.) (номер держ. реєстрації 0112U002008).

Матеріали і методи.

Мета дослідження — визначити методологічні підходи до класифікації рівня рухової підготовленості дівчат 10—11 класів.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань були застосовані такі методи дослідження: аналіз науково-методичної літератури, педагогічне тестування та методи математичної статистики обробки результатів дослідження.

Для вирішення поставлених завдань було проведено тестування прояву рухових здібностей дівчат 10—11 класів.

У програму тестування ввійшли загальновідомі тести (Лях В. І., 2000; Сергієнко Л. П., 2001; Худолій О.М., Іващенко О.В., 2011, 2014): стрибки з «надбавками» (кількість стрибків у заданому коридорі); оцінка часових параметрів руху (помилка у відтворенні тривалості 5-ти, 10-ти, 20-ти секундного бігу на місці (с)); стрибок у довжину з місця без зорового контролю з зусиллям $1/3$, $1/2$, $2/3$ максимального (помилка у відтворенні зусиль $1/3$, $1/2$, $2/3$ від максимального у відсотках); човниковий біг 4×9 м (с); згинання і розгинання рук в упорі лежачи (рази); згинання і розгинання рук у висі (рази); вис на зігнутих руках (с); стрибок у довжину з місця (см).

Для оцінки функціонального стану були проведені проби Штанге, Генчі і Серкіна (Шиян Б. М., Папуша В. Г., 2005; Дубровский В. И., 2005).

У дослідженні приймали участь 29 дівчат старших класів (17 дівчат 10 класів та 12 дівчат 11 класів) гімназії №167 м. Харкова.

Результати дослідження. Результати дискримінантного аналізу наведені у таблицях 1-3.

Перша канонічна функція пояснює варіацію результатів на 100,0 %, що свідчить про їх високу інформативність (див. табл. 1). Коефіцієнт кореляції між розрахованими значеннями дискримінантної функції і показниками належності до групи рівний $r=0,843$ і свідчить про високу прогностичність першої канонічної функції. Власне значення першої канонічної функції свідчить про вдало підібрані коефіцієнти в ній.

У таблиці 2 наведений матеріал аналізу канонічної функцій. Перший рядок містить значення $\lambda=0,290$ та статистичну значущість

Таблиця 1.

Канонічна дискримінантна функція. Власні значення

Функція	Власні значення	% поясненої дисперсії	Кумулятивний %	Канонічна кореляція
1	2,454a	100,0	100,0	,843

Таблиця 2.

Канонічна дискримінантна функція. Лямбда Уилкса

Перевірка функцій	Лямбда Уїлкса	χ-квадрат	ступені свободи	p
1	,290	22,931	17	,050

Таблиця 3.

Результати класифікації груп

	Класифікатор (вік, роки)	Прогнозована належність до групи (вік, роки)		Total	Значення функції в центроїдах груп
		15,00	16,00		
%	15,00	100,0	,0	100,0	1,270
	16,00	16,7	83,3	100,0	-1,799

$p=0,05$ для всього набору канонічних функцій. Перша функція має високу дискримінантну здатність і значення в інтерпретації відносно генеральної сукупності.

У таблиці 3 наведені результати класифікації груп, 93,1 % даних класифіковано вірно. Отже, дискримінантний аналіз дозволив дати відповідь на питання наскільки достовірно можна відділити один клас від іншого за набором запропонованих змінних; які з цих змінних найбільш суттєво впливають на розрізнення класів; до якого класу належить об'єкт на основі значень дискримінантних змінних.

Висновки. На основі канонічних коефіцієнтів дискримінантної функції можлива класифікація за рівнем рухової підготовленості дівчат 10—11 класів, що має практичне значення для розробки ефективних програм фізичної підготовки дівчат старших класів.

Література

1. Дубровский В. И. Спортивная медицина: Учебник для студентов вузов, обучающихся по педагогическим специальностям. — 3-е изд. — М.: Гуманитар. изд. центр ВЛАДОС, 2005 — 528 с.
2. Івашенко О. В. Особливості функціональної, координаційної й силової підготовленості юнаків 9—11 класів / О. В. Івашенко // Теорія та методика фізичного виховання. — 2014. — № 1. — С. 24-33. — DOI:<http://dx.doi.org/10.17309/tmfv.2014.1.1042>

3. Лях В. Й. Двигательные способности школьников: Основы теории и методики развития. — М.: Терра — Спорт, 2000. — 192 с.
4. Сергієнко Л. П. Тестування рухових здібностей школярів. — К.: Олімпійська література, 2001 — 439 с.
5. Худолій О. М., Педагогічна практика в школі. Повідомлення II / Худолій О. М., Іващенко О.В. //Теорія та методика фізичного виховання. — 2011. — № 9. — С. 19—32. DOI: <http://dx.doi.org/10.17309/tmfv.2011.9.740>
6. Худолій, О. М., Іващенко, О. В. Основи науково-дослідної роботи у фізичному вихованні і спорті: Навчальний посібник. Харків: “ОВС”, 2014. — 320 с.
7. Шиян Б. М., Папуша В. Г. Методика викладання спортивно-педагогічних дисциплін у вищих навчальних закладах фізичного виховання і спорту: Навчальний посібник. — Харків: «ОВС», 2005. — 208 с.
8. Ivashchenko, O.V., Khudolii, O.M., Yermakova, T.S., Pilewska, W., Muszkiet, R., Stankiewicz, B. (2015). Simulation as method of classification of 7-9th form boy pupils' motor fitness. *Journal of Physical Education and Sport (JPES)*, 15 (1), 142—147. DOI: <http://dx.doi.org/10.7752/jpes.2015.01023>
9. Ivashchenko, O.V., Yermakova, T.S., Cieslicka, M., Zukowska, H. (2015). Discriminant analysis in classification of motor fitness of 9–11 forms' juniors. *Journal of Physical Education and Sport*, 15(2), 238—244. doi:10.7752/jpes.2015.02037
10. Ivashchenko, O.V., Yermakova, T.S., Cieslicka, M., Muszkiet, R. (2015). Discriminant analysis as method of pedagogic control of 9–11 forms girls' functional and motor fitness. *Journal of Physical Education and Sport*, 15(3), 576–581. doi:10.7752/jpes.2015.03086
11. Khudolii, O.M., Iermakov, S.S., Ananchenko, K.V. (2015). Factorial model of motor fitness of junior forms' boys. *Journal of Physical Education and Sport*, 15(3), 585–591. doi:10.7752/jpes.2015.03088
12. Khudolii, O.M., Iermakov, S.S., Prusik, K. (2015). Classification of motor fitness of 7–9 years old boys. *Journal of Physical Education and Sport*, 15(2), 245–253. doi:10.7752/jpes.2015.0203